

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
pe un an ..... 20 cor.
pe 3/4 an ..... 10 cor.
pe 1/2 an ..... 5 cor.
pe o lună ..... 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înșopolază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un sîr garmond: prima dată 14
banf; a doua oară 12 banf; a 3-a
oară 8 b. de fiecare publicație.

Astfel abonamentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat

Scrisori neretrucate nu se primesc

TRIBUNA

IN AȘTEPTARE.

Se întunecă orizontul vieții noastre naționale. Părintescul guvern e gata a da lovitură mortală școalei populare române, unicul loc, unde în vremea din urmă, să retrase cu modestie dreptul limbii noastre. Acum vrea să ne ia cu asalt și ređuta aceasta, crezînd că în chipul acesta va merge mai ușor dezbrăcarea de haina naționalității noastre.

Va să zică suntem puși din nou înaintea problemei, d-a pune în cumpănă totul pentru unicul nostru patrimoniu: limba noastră națională. Căci atacul guvernului este îndreptat tocmai asupra acestui nerv vital al ființei noastre, acesta e scopul ascuns al acțiunii și nu frazele banale a unității de stat, a validității limbii de stat și altele câte le pomenește șovinistul ministru în motivarea proiectului său.

Proiectul ministrului de culte este proșovinismului timpului nostru, care și-a paroxismul, și care iată, din redacțiile ști a străbătut acum și în consiliul de tri. Căci altfel nu ne-aș putea explica înșănta guvernului, de a veni cu un proiect despre care trebuia să știe că e propriu a sguđui până în temelii pacea naționalităților și care și în 1868 a fost nodul gordian al restabilirii păcii.

Să fi uitat oare guvernul greutățile arangiamentului politic din 1868? Ori poate ne crede pe noi mai slabi ca atunci, ori mai puțin stăruiitori intru apărarea punctului de vedere istoric al drepturilor noastre naționale?

Se poate că șovinismul i-a făcut să peardă din vedere continuitatea logică a faptelor, să poate că la departamentul cultelor au ajuns oamenii care nu cunosc nici istoria, nici țeara aceasta, oameni cari și-au cules educația din literatura periodică maghiară, ignorantă și imbibată de cel mai absurd și ridicol șovinism. Asta se poate.

Dar se înșală amar, dacă au crezut că poporul român își va apăra cu mai puțină cerbicie, ori cu energie mai slăbită drepturile sale acum ca în 1868.

Poate nu vom fi mai tari, nu vrem să ne prețuim prea mult puterile, dar vom fi destul de tari, pentru a rezista chiar și puterilor, dacă pe terenul acesta vrea să prăvălească guvernul, chestiunea de drept, a existenței noastre naționale, pe care noi am legat-o indisolubil de dragostea și alipirea scimpei noastre patrii.

Nu ne vorbească deci guvernul de rescane de stat, de unitate de stat, nu există astfel de resoane cari să ceară sacrificiul limbii, existenței noastre căci dac'ar exista, atunci chiar și încontra statului noi ar trebui să luptăm cu toată țaria. Dar știm noi bine că frazele acestea ale d-lui Berzeviczy sunt pentru a îmbăta lumea cu apă rece, sunt pentru a ne intimida cu autoritatea unor principii pe

cari nimeni nu le respectă așa de mult ca noi, dar din cari un ministru nesocotit a căutat să făurească arme, spre a ajunge scopuri meschine, cari nu stau în nici un raport cu statul și interesele sale.

Biserica română prin rostul Metropoliților ei și-a spus protestul ei solemn împotriva proiectului. Prin protestul acesta soartea proiectului, cel puțin în cât ne privește pe noi, trebuie s'o privim de pecetluită. Nu poate fi determinătoare nici pentru guvern alt cuvînt de cât al nostru, căci pe noi ne jignește proiectul său și nu pe Vészi și alții de pînura lui, pe cari ministrul a aflat de bine cu droaia a-l convoca la anchetă.

Ear cuvîntul Metropoliților români rostit în aceasta afacere este însuși cuvîntul poporului român din aceasta patrie. Creadă-o ministrul aceasta și n'astepte dovezi, cari ar turbura numai masele poporului nostru și din care folos mai ales dînsul n'are să tragă.

Pe băncile partidului dela spatele sale stau vre-o 10—12 deputați Români, cari nici un minut n'ar mai putea sta acolo ca Români ci numai ca: sperjuri ai bisericii și neamului lor. Demnitatea poporului român i-ar mătura însă la prima ocazie, căci pîn'aci durere, tot au mai existat mulți Români de convingeri conciliante și oportuniste.

Ceea-ce însă nu ni-a succes nouă, i-ar succede guvernului, de a-i desmetici radical din credința aceasta, persistînd pe lângă proiectul său. Nu credem că s'ar mai găsi atunci Români, cari să nu vadă scopul criminal al guvernului, de a ne omori ființa națională și vîzînd aceasta să se facă complicele gătitorului neamului său.

Nu, din contră volăicia guvernului ne va mîna pe toți într'o tabără, dela vlădică pînă la opincă, pentru a respinge și acum cum am rîspins alte-dăți, atentatele împotriva vieții noastre naționale.

Sperăm însă că guvernul va recunoaște de cu vreme primejdia încercărilor sale, va preferi pacea, buna-înțelegere, și nu va mai adăuga la multele nevoi ce bîntue țeara asta încă una și cea mai mare: sfîșierea națională. Sperăm că-și va da seamă de situația sa responsabilă, ca guvern al țării și nu al șovinismului maghiar, care nu e aceeași cu a unui Beksics ori Jancsó Benedek a căror fantezii în sfîrșit nu pricinuesc nimărui nici un rău. *Sperăm și așteptăm liniștirea noastră în privința aceasta. înainte de a se ridica valurile păturilor adînci, pînă unde a și pătruns deja vestea agresivelor sale intențiuni!*

Mitropolitul Mețianu și intriga din „Keleti Értésítő”. Intriga miserabilă pusă dintr'o anumită parte la cale în litografatul „Keleti Értésítő” pentru a slăbi efectul acțiunii înălțătoare a bisericii române împotriva proiectului de reformă vătămător intereselor școalei și bisericii noastre, este acum demascată de însuși Mitropolitul Mețian care prin

o depeșă adresată mai multor ziare declară de tendențios comunicatul, că declarațiunile sale din anchetă n'ar fi exprimat convingerile sale și c'ar fi fost octroate asupra sa.

Cîteva cuvinte la reforma învățămîntului popular.

III.

Proiectul zice, că fie-care susținător de școale este obligat a susține și cursuri de repetiție. Planul cursului de repetiție îl va stabili însă guvernul. Pe ce basă? Așa se vede guvernul ș'aci vrea să sleiască puterea materială a confesiunilor și a prevede instrucția publică pe banii confesiunilor.

§ 38 ridică salariile învățătorilor contînd la acea, că confesiunile vor fi nevoite a recurge la ajutorul statului, alt-fel nu vor fi în stare a susporta noile sarcini. Însă ce condițiuni pune guvernul în cazul când contribuie cu ajutor de stat? Ca și când nu noi am fi aceia cari, plătim în casa statului dările cîștigate în cruntă sudoare.

La acordarea ajutorului de stat, întâi guvernul vrea să censureze budgetul comunității și a școalei confesionale, pentru-ca să constate diferența ce lipsește. Dar nu-și dă socoteală guvernul, că la noi n'o poate face aceasta, pentru-că noi nu vrem să permitem, ca guvernul să-și bage nasul în afacerile noastre bisericești-școlare. Înființeze-și guvernul școli de stat dacă vrea, și dispună de ele cum vrea și cum îi place, dee-ne nouă însă pace, pe noi nu ne persecute și nu mai mărească sarcinile pe umerii noștri. Guvernul vrea nu numai să ne despoaze de drepturile de cari ne-am bucurat pîn'aci, ci pe banii noștri proprii să-și urmeze tendențele sale de maghiarizare.

Guvernul pretinde că dacă statul vine în ajutor cu o contribuție de peste 120 cor. la întregirea salariului vre-unui învățător, angajarea învățătorului să depîndă dela aprobarea guvernului. Ear dacă statul contribuie cel puțin cu 800 cor. ajutor de stat, atunci dreptul de numire al învățătorului e al său. Pe față deci, n'o spune guvernul că confesiunile nu mai au dreptul de a susține școli, dar prin faptul că le impune atâtea sacrificii materiale în mod indirect aproape esclude posibilitatea d-a ne pute susține școlile. Guvernul oferă și ajutor de stat, ca nimeni să nu dubiteze în bună-voința lui, dar pune în schimb condițiuni imposibile de a fi primite. Politica guvernului este ca: sprijinindu-se pe forță, prin urmare pe volnicie, să ne pună în fața unor datorințe imposibile, contînd la acea, că noi vom susține școlile și cu extreme sacrificii și guvernul în schimbul unui mic ajutor de stat (pe care tot noi îl vîrsăm ca dare în cassa statului) ne poate dirigui și folosi după plac. Ast-fel de instituțiuni de ce să susținem, unde noi nu putem dispune? Atunci mai bine să ne închidem toate școlile și să ne folosim banii pe alte lucruri mai folositoare.

A statifica întreaga instrucțiune publică, zice motivarea proiectului de-ocamdată nu se poate, pentru-că statificarea întregului învățămînt popular s'ar lovi și de imposibilități financiare. Guvernul deci deocamdată, mai bucuros și și mai ieftin pune lucrul în toporiște așa în mod gradat usînd de volnicia puterii statului. În principiu deci e primită statificarea, numai mijloacele lipsesc. Nu suntem deci veșnic amenințați, cu călcarea în picioare a drepturilor noastre?

Din punct de vedere moral, ar fi păcat să tolerăm un amestec al guvernului în școalele

noastre. Guvernul ar băga politica în școale și ne-ar demoraliza puterile didactice. Învățătorii ar osteni mai bucuroși pentru merite politice de cât pentru succese pedagogice. Indată ce s'ar încuiba politica militantă în instituțiile noastre culturale, s'ar isprăvi cu curățenia instrucției. Și pentru-că guvernul privește cu ochi răi instituțiile noastre, fiind-că sunt românești, sub titlul ajutorului de stat ar întări respective ar numi numai puteri didactice slabe, pentru a face iluzorie concurența școlii confesionale cu cea a statului și pentru a afla prilej de continuu amestec. Ar demoraliza puterile didactice, pentru-că aceia ar fi părtiniți, cari s'ar angaja pentru serviciul politic. S'ar crea deci stări incompatibile cu interesele unei instituții culturale. Știm aduce și exemple. Aci sunt stările din Năsăud. Deși guvernul exercită acolo numai dreptul de control, nu întărește în scaunul de director numai pe cine dînsul vrea. Și deși în contra directorilor aleși, n'a putut obiecta nimic, totuși și-a forțat pe omul său în postul de director. Și asta numai de aceea, pentru-că deși Majestatea Sa are numai dreptul de supremă inspecție, autoritățile politice sub directori slabi, au deschis așa zicînd adevărată porțiță guvernului în statutele fundațiilor. În chipul acesta vrea să procedeze guvernul și cu școlile. Față de școlile confesionale maghiare nu porcede așa, pentru-că acelea și așa servesc cultura maghiară. Numai împotriva școlilor naționalităților să ridice. Pe noi tot-deauna le place a ne asemăna cu Polonii din Germania. Acesta e un exemplu cu atât mai plăcut al șovinismului maghiar, pentru-că cu acesta pe cei nepricepuți mai ușor îl poate seduce, punîndu-se pe sine în rolul Germanilor și pe noi în al Polonilor. Dar cum putem fi noi asemănați Polonilor din Germania. Noi avem aici drepturi istorice, articulate și în legi. Aici istoria a scos la lumina zilei o lege despre egala îndreptățire națională. Cu sila ni-se pot răpi drepturile, dar noi nici când nu vom abdice de ele, pentru-că aceste sunt drepturi omenești. Iar volnicia nu este armă într'un stat de drept. Unde cutezau în 1868 a vorbi cu noi așa cum vorbesc azi? Atunci însă am avut pe un Șaguna, iar azi... poporul român n'are apărător care în urma talentului său și a valorii sale morale, să se poată ridica cu succes împotriva puterii tirane, în interesul apărării onoarei poporului român. Azi am ajuns acolo, că dacă nu vom sări ca un singur om împotriva tendințelor absolutiste ale guvernului, vom perde și drepturile câștigate nouă cu înțeleaptă prevedere de marele nostru Șaguna.

Cu aprobarea aceluiași domnitor le vom perde care ni-lea asigurat prin sancțiunea sa. Intristător fenomen.

De mult, în vremea Turcilor au fost bătuți cu sbicil ce-ți ce nu ascultau poruncile bașibuzucului. Azi guvernul maghiar a inventat pedeapsă mai modernă: amendă. Bașibuzucul va fi inspectorul care va pedepsi de atâtea ori, de câte ori îl place. Un singur lucru este așa zicînd curios, că s'au deșteptat și prelații noștri. Pîn'aci au dormit. Nu va fi oare tîrzie deșteptarea? Nu-i va face oare posteritatea și istoria responsabili, că n'au știut la vreme apără drepturile școlii române? Cartea lui Halász Ferencz care din învățător dela sate a ajuns consilier de secție în ministerul de culte, a apărut de mult. Cartea aceasta și tendințele guvernului au fost explicate amănunțit în „Tribuna Poporului“ din anul trecut nr. 28, 29, 30 și 32. Am atras deja de pe atunci atențiunea autorităților noastre bisericesti asupra primejdiei ce ne amenință școalele. Că lui Halász nu-i pasă de drepturile noastre de autonomia noastră asta e ceva natural. Domnul acesta nu urmărește altă țintă, decât ca cu spriginul lui Beksics Gusztáv și Jancsó Benedek să facă în „Budapesti Hirlap“ reclam politice sale șovinite, socotind că dacă întreaga opinie publică maghiară va fi câștigată, naționalitățile nu vor fi în stare să reziste proiectelor sale de reforme.

Noi deci, în fața acestei răpiri de drepturi, ce datorie avem? Cu puteri unite să luptăm împotriva guvernului! Unde numai se dă prilej, s'o declarăm sus și tare că proiectul guvernului pentru noi e adănc vătămător și că noi — vină ce va veni — nu-l primim, capul nu ni-l plecăm. Trebuie începută mișcarea între Români pe în treaga linie, ca fie în adunări populare, fie în corporații să-și spună protestul său solemn poporul românesc în contra despotismului al guvernului maghiar.

ANCHETA.

Budapesta, 2 Iunie.

Eri s'a terminat în desbatere generală ancheta, convocată de ministrul de culte pentru discutarea proiectului novelar al reformei învățămîntului poporal.

După desbatere de patru zile eri a luat cuvîntul ministrul *Berzeviczy*, și la sfîrșit consilierul *Halász Ferencz*, și recapitulînd vorbirile ce s'au spus în anchetă, au declarat că după cele auzite, n'au mult de schimbat asupra proiectului. Îndeosebi firește nu pot fi luate în considerare excepțiile celor doi mitropoliți români, singurii cari au făcut disonanță în anchetă, pentru-că ori-ce veleitate confesională ori naționalistă trebuie să dispară înaintea înaltei necesități de stat: maghiarisarea.

A lăudat însă ministrul pe episcopul sêrbesc, *Lucian Bogdanovits* care a făcut el propunerea că în școalele de repetiție să se valideze exclusiv limba maghiară, singur aceasta să fie limba de propunere. Renegatul episcop care s'a purtat ca un sperjur al poporului și al bisericii sale, a fost bătut pe spate de ministru și lăudat într'un chip care era ostentațiune la adresa prelaților noștri.

Dar împregiurarea aceasta este tocmai titlul lor de glorie și totodată și titlul nostru de onoare, precum titlu de rușine și infamie sunt laudele aduse episcopului renegat sêrb, care și-a făcut neamul și biserica de ocară. Sêrman popor sêrb! Cât de mult îți grăbesc perirea tocmai aceia, cărora le-ai întinde mîna să te ridice din starea de decădere.

A făcut apoi ministrul excursiune de idei pe cîmpul atât de necunoscut d-sale al politicei de naționalități, dar ceea-ce a spus în privința asta i-ar face rușine și cunoștințelor unui jurnalist de es. dela „Magoar Szó“ cari sunt mai bine orientați în politica naționalităților. A întrecut însă și pe cel mai impertinent jurnalist în aroganța cu care și-a permis a vorbi despre naționalitățile autohtone în țeara aceasta. Le-a negat simplu de tot existența. Nu există naționalități ca subiecte de drept public, numai indivizi aparținînd altor rase, drepturi nu se pot deci vindica pe seama naționalităților. Frumos!

Dar atunci cum conglăsuște aceasta cu cuvintele șefului său contele Tisza, care în discursul său program a zis: „Nu-l putem sterge faptul că aproape (!) jumătate din cetățenii patriei nu aparțin rasei maghiare, ci altor naționalități. Pe acestea cu sinceră iubirea le-au primit străbunii noștri în perverzul constituțiunii maghiare și le-au înzestrat cu largi drepturi“. Ce zice la asta dl *Berzeviczy*?

Ministrul de culte Berzeviczy: Constat cu bucurie, că la desbaterea generală s'au adus motive multe și extra-ordinar de demne de atențiune, motive pe cari la pregătirea proiectului de mai târziu le voi lua cu toată bunăvoința în considerare. Și eu am dorit critică, ear asta mi-s'a și făcut, pentru care sunt recunoscător. Repet, că mai ales aceea îmi este intențiunea, să mă folosesc de cele auzite aici în interesul corectării proiectului meu. Din debaterile din anchetă am prins numai curagiu pentru a realiza proiectul pornit, a-l realiza zic și atunci, chiar să nu pot împlini dorința tuturor. Nainte de toate aș dori să reflectez la unele observări. Domnii deputați *Polónyi* și *Okolicsányi* încă s'au ocupat cu textul formulei jurămîntului din proiect, referitoare la învățători. Notez că sunt învoit să adopt exact formula jurămîntului prescris pentru învățători.

Proiectele pe cari le țin în mod osebit demne de luat în considerare și cu cari la tot cazul voi să mă ocup, trebuie să accentuez propunerea ilustrității sale episcopului de Buda, cu privire la limba școlilor de repetiție, că aci limba maghiară să se valideze pe deplin,

adeacă în aceste limba de propunere să fie exclusiv cea maghiară. Primesc cu mulțumită propunerea aceasta cu atât mai ales pentru-că cu afacerea aceasta în stadiul pregătirii și pîn'aci m'am ocupat.

Dup'aceea-continuu:

Fie-mi permis a releva încă o împrejurare întru rectificarea mea. Pot spune liniștit, că prin acest proiect nici mai mult, nici mai puțin decât numai aceea voesc să țintesc, ceea-ce eu de alt-cum și când nu eram în poziție responsabilă accentuam și ceream în vorbirile mele. Ceea-ce am pretins ca deputat în vorbirea mea dela 1895 cu ocasiunea dezbaterii asupra budgetului cultelor precum și în vorbirea mea dela 1896 în congresul afacerilor școlastice, la care a avut bunăvoință să se provoace prietenul meu *Komlóssy*, — tot aceea așa zicînd din cuvînt în cuvînt pretind și acum ca ministru. Se poate, ca unii să considere aceasta ca insuficientă, dar că proced consecuent și că niciodată n'am vroit mai mult, decât aceea la ce m'am angajat să îndeplinesc, asta așa cred este destul de clar înaintea tuturor.

Nu în general sunt de părerea, că aceste chestii trebuiesc cu oare-și care moderațiuni și echitate rezolvite. Și eu sunt convins, că tot ceea-ce limba maghiară, ca limbă de stat pretinde, trebuie și îndeplinit. Dar să designăm limita, și să nu trecem peste ea. Să nu uităm, că la noi proporția elementului maghiar și nemaghiar nu este aceeași ca în alte state naționale. unde — admit — într'u validitatea limbii de stat se iau dispoziții cu mult mai severe și necruțătoare. Mărturisesc că aș fi dorit foarte, dacă naționalitățile din patrie ar fi recunoscut, că între împregiurările actuale și față de curentul opiniei publice aceea, ce se cuprinde în proiect, în adevăr pot spune, că este minimul pretenșiunilor, și ca atare, dacă acest minim l-ar fi adoptat cu toată plăcerea, cred că asta ar fi ușurat rezolvarea întregii chestii în mod extraordinar. Deloc nu mă mir, că, dacă acest minim al pretenșiunilor noastre a întîmpinat în vorbirile și declarațiunile rostite din partea naționalităților rezistență destul de aprigă, acest fapt a deșteptat în unii idea, că dacă deja avem se luptăm și pentru asta, atunci prin luptă de ea să nu câștigăm și mai mult. Deși înțeleg asta și de loc nu mă mir, totuși trebuie să rog pe on. membrii ai anchetei să nu piardă din vedere moderațiunea și să rămână pe lîngă aceea, ce din punctul de vedere al dreptului unității de stat necondițional trebuie să pretindem.

Și peste tot onorată adunare, cum stă lucrul cu confesiunile și cu naționalitățile? Reul, contra caruia voim să ne apărăm din punctul de vedere al limbii maghiare, și al unității de stat și național fără îndoială residă în școalele confesionale. Nimenu-i nu-i trece prin minte să acuse pe ori-care naționalitate pentru a provoca în sînul ei fie sentimente contrare statului, fie rezistență înverșunată contra învățămîntului limbii maghiare. Nici nu voim să afirmăm, că în școalele naționalităților peste tot se pot ivi astfel de aparițiuni, cari ar implica cu necesitate amestecul statului. Se poate admite, că și în școale pure maghiare să se ivească simptome, de pildă agitațiune socială, așa că intervenția statului se impune categoric.

Dar în cazul present, conform experiențelor de pîn'aci, toate aparițiile, contra cărora proiectul pregătește apărarea, obvin în școalele naționalităților. Însă naționalitățile, ca atare, nu există ca corporațiuni organizate pe baza dreptului public. Căci știm foarte bine, că rezultatul cel mai important obținut în urma unei lungi și vehemente dezbateri asupra legii de naționalități dela 1868 este chiar acela, că s'a respins încercarea, care ținea organizarea naționalităților în corporațiuni și astfel prefacerea Ungariei într'un stat federativ. Deci ele nu formează ca atare un organism pe baza dreptului public. Legea nu asigură doar în privința limbii, drepturi naționalităților, ci singuraticilor indivizi ai naționalităților. Școalele, despre cari aci este vorba, sunt confesionale; drepturile, cari azi ni-se pun în cale pentru a valida mai aspru și mai energic legile create pîn'acum, nu sunt drepturi ale naționalităților, ci drepturi confesionale. Prin urmare, la reul, simptomele acelea nu putem pătrunde, pentru a le estirpa și sana, dacă nu atingem aceste drepturi.

De sine înțeles că nici asta nu se referă hotărît la vre-o confesiune. Nu voim să le acuzăm

nici pe ele peste tot. La diferite școale confesionale obvin aceste apariții. Sanarea și apărarea numai așa se poate, dacă vom da statului în mână astfel de mijloace, ca să îl asigurăm față de drepturile confesiunilor, amestecul, procedura, sanarea. Se înțelege că statul va usa de aceste mijloace numai acolo, unde se simțeste necesitatea extirpării și sanării răului.

Eu on. adunare sunt de părerea, că înzadar am decreta noi și cele mai întinse drepturi ale limbei maghiare, în zadar am decreta, ca în toate preparandiile limba de propunere să fie cea maghiară, dacă n'am acorda — earăși cu oareș-care restricțiune a drepturilor confesionale — statului dreptul și modul de control acolo, unde dispozițiile legale sunt neglijate, ca statul să poată proceda liber și să valideze legea, cred prin urmare, că estinderea drepturilor limbii maghiare în detrimentul drepturilor naționalităților fără astfel de garanții, cuprinse în proiectul de față și cari se refer la statuificarea disciplinării și calificării învățătoarești — cari ambele sunt dispozițiile cardinale ale proiectului, — va rămânea cu deservire fără efect. Admit că decretarea limbii maghiare fără menținerea acestor drepturi n'ar asigura mai eficace scopul urmărit, este însă însă incontestabil, că de geaba am decreta limba maghiară ca limbă de propunere și examenul de calificare maghiar, dacă acest drept de control și de amestec nu i-s'ar acorda statului, căci aceste dispoziții tot nu s'ar executa, cum nu s'a executat nici legea adusă înainte cu 27 ani despre învățământul obligativ al limbii maghiare.

In afacerea comunității de avere din Caransebeș.

Cetind cu atențiune articolul publicat în „Tribuna“ nr. 82, a. c. precum și broșura răspândită de familia împădurită nr. 110 din Arminiș, din acestea aflăm că se fac mari acușări președintelui actual al comunității de avere.

Ca reprezentant al comunității de avere, ales în trei perioade, — și mai pe urmă și ca membru în comitetul comunității — desbrăcat de orice interese personale... m'am năzuit a afla din actele comunității de avere, starea adevărată a lucrurilor ce privesc interesele împăduriiților — și a constata, că oare de cele ce este acuzat, este ori nu și culpabil președintele Curescu, — ori este numai o persecuțiune isvorită din ură personală contra lui?

Între altele președintele Curescu este acuzat: „Ca ar fi pactat cu comitele suprem și că eu consimțământul lui ar fi devenit Pera Brancovici ca neîmpădurit ales membru în comitet“.

Autorul articolului anonim un reprezentant aduce învinuirea aceasta, fără a o dovedi cu caz concret, pentru-că dacă președintele Curescu ar fi pactat pentru Pera Brancovici, — atunci la tot cazul, s'ar fi adresat cu vorba cătră cineva dintre reprezentanții comunității de avere, dacă nu cătră toți — cel puțin cătră cel mai intim al lui — ca să voteze pentru Pera Brancovici. Aceasta anonimul nu o poate dovedi, ci numai o presupune despre Curescu că ar fi pactat. După părerea mea aceasta învinuire este nedreaptă, pentru-că Curescu ca președinte al actului electoral, n'a făcut-o, pentru-că nu era permis să o facă — și dacă totuși a făcut-o s'ar fi descoperit prin persoanele cătră care s'a adresat cu vorba ca să voteze pentru Pera Brancovici.

Mai departe, dacă președintele Curescu proteja alegerea și rămânerea lui Pera Brancovici în comitet, — nu aducea Curescu pe tapet în ședința ultimă a comitetului chestia de incompatibilitate a pretinsului său prieten Pera Brancovici, la care ședință și eu am luat parte, și am decis în cauză, — ce este de făcut, — spre a paraliza intrarea neîmpăduriiților în sinul comunității de avere.

Autorul anonim, un reprezentant și toți cei ce se interesează de soarta comunității de avere, — răul și pericolul, ce amenință dreptul proprietarilor familiei granițerești (normat în legea din 8 Iunie 1871 despre determinațiunile privitoare la răscumpărarea drepturilor de legumărit, pășune și de alte usufructuri laterale eserciate de locuitorii confinării în pădurile de stat din confiniul militar:) să nu-l caute în persoana lui Curescu, ci în statul comunității de avere, compus de

fiu iertatul general Doda care — deși înțelept — dar totuși a făcut o greșală, — că a lăsat ușa deschisă, — de a intra și neîmpăduriiții. — Încă dela crearea comunității de avere — alături cu generalul Doda am văzut aleși în comitetul comunității de avere persoane care n'an fost împădurite, — mă marginesc a le aminti numele — căci deși neîmpădurite — dar cu tragere de inimă au apărat interesele comunității de avere, — mai mult ca cei împăduriiți, — și la început era neîncungiurat de lipsă alegerea acestor bărbați.

In art. 6 al statutului comunității de avere, nu s'a precizează calificățiunea reprezentantului com. de avere, ca acesta să fie capul unei familii granițerești împădurite, — ci se indică că alegerea acestora — să se facă pe baza art. de lege XVIII din anul 1871 care articol de lege precizează dreptul electoral dintr'o comună. — Acest art. de lege s'a modificat prin art. de lege XXII din a. 1886 prin urmare nu se poate presupune despre Curescu ca el să fie pus la cale cercularul nr. 220/1 ex 1897 ca alegerile reprezentanților com. de avere să se facă după art. de lege XXII din a. 1886. Cine nu știe, că organele administrative nu ne permit a ne alege nici un medic ori notar român — ci ne impun ei pe care îl voesc. — Tot așa s'a întâmplat cu alegerea reprezentanților neîmpăduriiți, în contra tuturor protestărilor noastre la candidarea acestora în comună. — Vina cade pe împăduriiți, că își dau votul pentru atari neîmpăduriiți, — ca să le usurpeze dreptul de proprietate garantat prin lege!

Este regretabil ca de averea noastră, vin să dispună persoane, cari nu-s cu noi comproprietari la averea comunității de avere.

Să vede că organele administrative — cu dela sine putere voesc să-și aroge dreptul de dispunere asupra averilor împăduriiților contrari dispozițiunii art. 3 din statutul com. de avere, — fără a fi poștiți de noi comproprietarii — prin urmare nici de Curescu.

Cred că și dlui Curescu îi displac acești oaspeți nechemați — cari voesc a ne ocupa locurile“.

Este de interes general, nu prin acuzări, — ci prin înțelegere reciprocă să închidem ușa — lăsată deschisă încă dela crearea comunității de avere.

E bine să ne fortificăm — dar aceasta pe calea apucată de un reprezentant și de familia 110 din Arminiș nu se poate — ci prin întregirea munităților din statutul cari abia acum ne-a deschis ochii!

Mai zice reprezentantul din „Tribuna“: Știam noi cu toții că dl Curescu acum 6 ani când era vorba de alegerea generalului Seracin etc. etc.

„Dumnezeu ni-a trimis în timpul din urmă mai mulți oameni de inimă ca colonelul Iacobici“ etc. etc.

Ca martor ocular al celor petrecute în periodul electoral de 6 ani trecuți am văzut cum o seamă de bărbați din Caransebeș a înbiat prin Petru Pislea candidatura mareșalului Seracin de președinte al comunității de avere, asigurându-l de reușită, — l-a adus la adunarea generală a com. de avere — și la indemnul unora din Caransebeș — cari nu simpatizau cu Curescu — voiau aceștia — cu ori-ce preț — tot pe tema apucată și acuma a trânti pe Curescu dela președiu.

Vezi Doamne! Căci Curescu e numai un simplu sublocotenent... și nu s'ar potrivi pentru dlui acest post... mai bine iar sta unui feldmareșal ori colonel în acest post.

Drept, — dar permită-ne domniile din Caransebeș, când nu aveam nici feldmareșali nici coloneli atâtea perioade trecute — afară de generalul Doda și sublocotenentul Curescu, care era mâna dreaptă a lui Doda, — când singur Doda a recunoscut și s'a pronunțat că lui are să-i urmeze Curescu de președinte — că pe altul nu-l află de apt.

Curescu, s'a retras de la cariera militară — când și el astăzi ar fi avanjat în rangul militar mai în alt, — dar condus de dor, a asigura dreptul grănicerilor cu ocaziunea despărțirii pădurilor de cătră stat — a luat parte la comisiunea de despărțire și a apărat dreptul grănicerilor. A fost bun Curescu să lucre la început cu un salariu mic — acum după-ce salariul președintelui Curescu s'a îmbunătățit în proporția activității sale Coloneli și alții de rang militar mai înalt — să vină să trântescă un barbat muncitor și demn de postul ce-l reprezintă, — este necuviincios.

În pericolul trecut nici n'au fost așa mulți protopretori și notari aleși ca reprezentanți ai Comunei de avere, — ca cu votul lor să majorizeze pe feldmareșal la postul de președinte; — Reprezentantul Comunei de avere să vede că nu au precumpenit cauza ci au judecat astfeliv, că dacă un bărbat a fost bun să îngrijască oala cu zămadă — e bun și pentru cea cu carne. Lucruri triste în sinul instituțiilor noastre românești că unul trudește și altul voeste a intra în ostăniala lui, — interesele se învîrt în jurul oalei cu carne. Dacă Curescu ar administra încorect — averea grănicerilor — atunci înțeleg alungarea lui. — Dară pe motivul că neîmpăduriiți au intrat în sinul Comunității de avere nu-l aflăm vinovat pe Curescu, pentru-că el răul acesta singur — fără ajutorul altora nu-l poate îndrepta.

În ședința ultimă a Comitetului Comunității de avere s'a interpelat președintele Curescu pentru-că n-a a dat lemne gratuit sorei generalului Doda. — Răspunsul a fost, că familia generalului Doda, în estrasul cărții funduale aflători la Comuna de avere — avizat de singur generalul Doda la crearea Comunei de avere, — nu vine înainte ca împădurita.

Se acuză Curescu că comitetul i-a rădicat salariul dela 2800 cor. la 4000 coroane, — aceasta s'a făcut în urma deciziei adunării generale trecute — când s'a decis îmbunătățirea salariilor, nu numai a angajaților ci și a personalului inferior a comunității de avere. Președintele comunei de avere ocupă locul cel dintâiu la Comuna de avere.

Un membru din Comitet.

Stare de asediu în Arad.

— Greva generală a muncitorilor. —

Greva parțială a zidarilor, care durează acum de patru săptămâni, a atras după sine una generală a tuturor muncitorilor din atelierele din Arad, declarându-se eri toți solidari cu zidarii.

Mii de muncitori au depus eri la un semn dat munca. O parte dintre dînșii din propria hotărîre, altă parte sub presiunea terorismului celorlalți.

Imprejurarea aceasta a produs o astfel de stare în Arad, care să poate numi dintre cele mai critice. Autoritățile s'au văzut silite a lua cele mai extreme măsuri, pentru a preveni eventualele disordini. Aproape întreaga garnisoană a fost consignată și o companie de husari a circulat ziua-noaptea, disolvînd ori ce aglomerare pe strade ori localități publice.

O sută cincizeci muncitori au fost în decursul zilei deținuți.

Singurii culegătorii tipografi nu s'au solidarizat cu greviștii, deși ieri era vorbă să se alătore și dînșii la greva generală.

Războiul ruso-japonez.

Telegramele mai recente nu confirmă vestea despre înfrângerea totală a lui Kuropatkin lângă Saimaci, ci toate sună în acord, că a fost o luptă sângeroasă, în care ambele părți au suferit mari pierderi. Rușii recunosc, că aparându-se mereu s'au retras. De alt-cum cât de mare este panica Rușilor, dovedește și faptul, că la Petersburg se face cu mare zor fortificarea Kronstadtului, fiind acolo temerea, că Japonezii vor aranja eventual o demonstrațiune pe Baltica.

Londra, 27 Maiu. La Kayping a debarcat forță mare militară japoneză. Această armată este destinată să spriginească armata generalului Oku și operațiunile contra eventualelor înaintări a Rușilor dinspre nord. Fapt este însă, că Kuropatkin a încetat cu înaintarea spre Port-Arthur, deoarece pe drumul de țeară ce duce la Peking s'au văzut trupe mari de călăreți japonezi.

SERBAREA DELA PUTNA.

În fața dispoziției rectorului doctor Heinrich prin care studențimea română e oprită sub pedeapsă de relegare de a lua parte la serbările din 2 Iulie dela Putna, studențimea română dela toate universitățile din Europa a decis să ridice protest contra atentatului incuificabil. — Ast-fel tinerimea română din Viena într-o impositantă adunare de protest, conchemată pe baza §. 2 al legii întrunirilor, cu o ne mai pomenită însuflețire a decis :

1). A se trimite o adresă de protest rectorului dela Pesta.

2). Aceeași adresă ministrului Berzeviczy.

3). O scrisoare de aderință fraților dela Pesta.

Eată adresa protestului adresat rectorului:

Magnificență!

Poporul român se pregătește să serbeze în 16 Iulie 1904, 400 de ani trecuți dela moartea voevodului Ștefan cel Mare și Bun, domnul Moldovei. Prin această serbare, poporul românesc își reamintește unele din cele mai glorioase pagini ale istoriei sale, în care în decurs de 47 ani, prin 34 de bătălii, marele domn răspândește în lume numele de român, împresurat de aureola gloriei și a vitejiei.

Românii supuși coroanei ungare, nici pe timpul acela și nici mai târziu n'au format o unitate politică ca țerșoara Moldovei, în luptele cari vor fi prăznuite, Românii ungureni au jucat un rol secundar, sau n'au luat parte deloc; dar porniți au fost locuitorii Moldovei sub Dragoș de pe câmpiile Maramureșului, rupându-se de partea cis-carpatină a Românilor, cu cari înainte de emigrare una au fost. Legați Românii ungureni de cei moldoveni până la un moment prin aceeași condescendență, aceeași limbă, moravuri, același sânge și dacă prin emigrațiune au fost despărțiți, nedespărțită este legătura de frați și n'ocmai după-cum psihologic motivată este bucuria fratelui pentru succesele celui alt frate, motivată este bucuria Românilor cis-carpatinii pentru paginile glorioase ale fraților transcarpatini. Apatie sau desinteres în amintirea glorioaselor lupte ale fraților, este sau egoism, sau lăpădare de sângele lor.

O motivare a egoismului pățimaș e tot atât de superfluă ca și o motivare a lășității, lăpădării de sânge. Misiunea „Almei Matre“, credem noi pe de-o parte este de a forma caractere generoase, ideale, neșovăitoare. Drept aceea credem noi, că interdicția Magnificenței Voastre pe de-o parte intenționând a opri studențimea română din Budapesta de a lua parte la serbările dela Putna, pune basă unui egoism josnic și n'loc de caractere generoase, neșovăitoare, va ști să crească caractere lipsite de ori-ce idealism, legate numai și numai de interese și materialism, de lăpădare de neam. Pe de altă parte cercând să sufoacă sentimentele frățești, nu răspândește bazele științei și culturii adevărate, ci minciuna. — Dar nu numai pentru trecutul glorios al marelui Ștefan, ca vrednic înalt dar al neamului — numelui de român, sărbătorește poporul românesc aceasta ideală figură.

Ștefan cel Mare și Bun, pe lângă eroul românismului este și eroul creștinătății. Cel care caută să continue opera lui Ioan Corvinul în a doua jumătate a secolului al XV-lea, este Domnul Moldovei, Ștefan cel mare. „Până când Românii stăpânesc Chilia și Cetatea-Albă, ear Ungurii Belgradul sârbesc, până atunci nu vom putea birui pe creștin“, spunea unul din cei mai mari Sultani ai Turciei cuceritorul Constantinopolei Mohamed II. Și dacă Ioan Corvinul dispresura Belgradul sârbesc, Ștefan cel Mare apăsă Chilia și Cetatea-Albă. Puternica armată care este trimisă împotriva Domnului Moldovei, este cumplit bătută la Rahova în 10 Ianuarie 1475, ear expediția făcută în anul următor de însuși marele Sultân, cu tot succesul dela Răsboeni, are un sfârșit tot așa de rău. Acestea sunt înfrângerile cele mai însemnate pe cari le suferă Turcii dela creștinii în a doua

jumătate a secolului al XV-lea, și prin ele importanța marelui Voievod trece peste hotarele țerii sale, devenind generală. Eată exclamarea de admirație, pe care faptele sale o scot celui mai însemnat cronicar polon Dlugosz: „Bărbat minunat! cu nimic mai pe jos eroilor, pe cari îi admirăm atât! — în vremea noastră împinge așa de rău pe Turci, în cât e cel dintâi între conducătorii lumii. După părerea mea e cel mai vrednic de a i-se încredința conducerea lumii întregi și comanda tuturor oastelor creștine împotriva Turcilor, căci ceilalți Regi și Principi își petrec viața în lene și desfrânare sau în serbări civile“.

Drept aceea dispozițiunea luată de Magnificența Voastră nu poate fi considerată decât de o ne mai pomenită încredere de a îngenunchia sentimentele sfinte și cinstate de bunii Români, în sufletul celor de aceeași origine, același neam, aceeași limbă. O ne mai pomenită violare a adevărului istoric, care în Ștefan cel Mare vede eroul sublim și ideal al creștinătății.

Dar nu numai o bruscare adusă lui Ștefan cel Mare și bun, ca Român și ca reprezentant al omenimei este dispoziția Magnificenței Voastre, ci și o violare strigătoare la cer, a drepturilor și libertății academice.

Libertatea ideilor și libertatea sentimentelor curate, e earăși călcată în picioare ca odată în timpurile trecute ale sclavagiului și tiraniei; și după secole când se va deschide cartea istoriei, ear vremurile noastre vor fi susepse unei juste aprecieri, pagina în care înscrise fi-vor ordinațiunile guvernului maghiar față de poporul românesc, și dispoziția Magnificenței voastre, față de studențimea română va fi neagră ca sufletul unui ucigași, și surprinsă va vedea omenimea că secolul al XX-lea, n'a fost pentru toate neamurile pretinse culte, secolul luminii, libertății și al culturii, că în mijlocul Europei a existat un popor, care monopolisând ideea libertății pentru cei de o limbă cu ei, au nesocotit în înalta ideea a libertății și progresului universal prin relegări, baionete și temnițe.

Recent este faptul când Majestatea Sa împăratul, a permis reimpatrierea osemintelor lui Rákoczy — și cum a fost primit acest lucru de Români? — Cu injurii, cu blăsteme? — Nu — cu dragoste, eară jurnalele noastre sau întrecut care de care să aducă elogiul eroului pribegit. — Ear astăzi, când noi nu voim altceva decât să ne reamintim gloria trecutului nostru — astăzi comilitonii nostri, de naționalitate maghiară ar afla în lucrul acesta mâr de ceartă. — Nu — de trei ori nu. — Oamenii, cari ventură țară, neserioși și dornici de scandal, ar putea cel mult să turbure sfințenia trecutului ear „Alma-Mater“ are altă menire, decât să asculte glasul rătăciților.

Protestăm drept aceea, în numele civilizațiunii, în numele respectului, pe care reciproc îl datorim eroilor neamului nostru contra nesocotirei adevărului istoric.

Protestăm în numele păcii și a bunei înțelegerii, pe care singur Magnificența voastră o propovăduiți, contra violării libertății academice.

Protestăm sus și tare contra opreliștei volnice, contra atentatului în potriua însuflețirii și dragostei Românilor, pentru gloriosul lor trecut.

Viena, 28 Maiu 1904.

În numele tinerimei academice române din Viena:

Mihail Popovici m. p. V. Reus cav. de Mârza m. p.
Caius Papp m. p. Nicu Naum Meta m. p.
Petru Manciu m. p. Nicu Mintencu m. p.
Romulus E. Petric m. p.

Din străinătate.

Vaticanul și Franca.

Un membru marcant al coloniei franceze din Roma a fost mai de unăzi în audiență la Papa, care în tot decursul audienței a vorbit cu vizitatorul despre împăratul Wilhelm și Germania. Pontificele a zis, că a pierdut ori-ce simpatie pentru Franca și toată speranța și-o pune în Germania.

America contra Marocului.

Consulul american din Tanger a primit ordin dela guvernul său, să aducă la cunoștința guvernului marocan, că Statele-Ûnite pretind înfrânarea banditului Raisuli. La cas că prinșionierului său. *Perdicaris îi-se va întempla ceva, Statele-Ûnite fără considerare la procedura celorlalte puteri, va pretinde scurt decapitarea banditului.*

DIN ROMANIA.

Felicitările aduse Suveranilor de micii Principi. La 7 Aprilie a. c., cu ocaziunea serbării zilei nașterii M. S. Regelui Carol Princesea Elisabeta felicită prin următoarele cuvinte pe Augustul Său Unchiu:

Iubite unchiule!

Primăvara-i timp de flori,
Dar și de mândre serbători,
Dintre cari cea mai iubită,
Este ziu Ta dorită,
În care noi cu drag venim,
Ca din suflet să-ți dorim:
„Să trăești mulți ani senini
„Și de fericire plini!“.

Elisabeta.

La 24 Aprilie a. c., fiind ziua onomastică a M. S. Reginei AA. LL. RR. felicitară pe Augusta lor Mătușă, prin următoarele cuvinte:

Iubită Mătușe!

Limba cea mai drăgostoasă,
Cea mai dulce, mai frumoasă,
Limba, care o iubesc
Cu tot focul sufletesc,
Este graiul românesc,
Graiul în care se găesc:
Doinele fermecătoare
Și de inimă răpitoare.
În ăst graiu cu drag rostesc
Și ce ție îți doresc:
„Bunul dumnezeu Te ție
„La mulți ani cu bucurie!“.

Carol.

Iubită Mătușe!

De-aș avea o liră cu coarde fermecate
Aș cânta iubirea-ți și-a Ta bunătate.
Ce le porți în suflet cu îmbelșugare,
Pentru a noastră țară și a ei înălțare:
Dar, în lipsa lirei, am a mea iubire,
Ce-ți urează acum prin via-mi rostire:
„Cerule să se ndure, mulți ani să Te ție
„Să mai cânti în versuri scumpa Românie!“.

Elisabeta.

Iubită Mătușe!

Azi o pasăre măiastră
Începu să-mi ciripească;
Dară mult nu-mi ciripi,
Ci se puse a-mi vorbi,
Și cu drag privind la mine
Mi-a zis, ca să viu la Tine,
Să-ți urezi și eu azi ție:
„La mulți ani cu veselie!“.

Maria.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 4 Iunie 1904.

— Aniversarea morții lui Ștefan cel Mare. Am anunțat că comitetul din Iași, care aranjează serbarea aceasta, a hotărât să reprezinte în mod viu timpul marelui Voievod. Spre acest scop se va aranja o mare procesiune la statua din Iași a lui Ștefan cel Mare, în care vor fi reprezentate tipuri de oameni oin acea vreme. Anume procesia va merge astfel: 4 arcași, 6 bucinași, 6 trimbițași, 6 surlași, 8 toboșari, 85 soldați, țărani cu coase, lănci ghioage nestrujite și arce: 20 copii de casă în ciubote roșe și cu mașini, 10 sprozi ai timpului. Apoi marea boerime: logofătul, părcălabii, de Hotin Neamț, No-

vograd, Chilia și Cetatea Albă; Hatmanul, Spatarul, Visternicul, Postelnicul, Paharnicul, Stolnicul și Comisul, toți călări. Apoi curteni, hotnoși, căpitanii, stegarii și gloata cum și armata în dobândă, cu traiste în băț și gata de plecat la războiul pe pradă: în fine plășii!

— **Regele Portugaliei la regele Italiei.** Din Lissabona se telegrafează, că în cercurile de acolo se discută serios asupra vizitei regelui portugalez la rudenii sa, regele italian. Guvernul declară, că această vizită a fost deja anul trecut decisă (?), dar nu s'a făcut, din cauza, că Vaticanul a amenințat cu rumperea relațiilor diplomatice. Guvernul portugalez a renunțat la planul acesta atunci cu atât mai ales, ca se evite o eventuală ruptură pe timpul când pontificele Leo XIII zăcea pe patul de moarte. Acum însă atariconsiderații nu pot reține guvernul, ear visita a devenit necesitate politică (?) pentru a face să înceteze încordarea dintre curtea regală italiană și portugeză. — Abia se crede să se facă visita aceasta decisă din anul trecut (?) după protestul energic al Vaticanului.

— **Măglaș nu-i dispus de a pertracta.** Precum anunțasem Măglaș avea să intre luni în închisoare. S'a prezentat însă cu un teanc de atestate, că vezi Doamne, închisoarea îi va primejdi viața și earăși mai stoarsă amânare de 14 zile dela închisoare. Așa s'a întâmplat că la pertractarea de erii din Timișoara aduse atestatul, că e în atari condiții sanitare, încât pertractarea ar putea avea fatală (>végzetes<) influență asupra scumpei sale sănătăți și cere amânare de 6 luni. Tribunalul bun de inimă cum e s'a muiat de primejdia >scumpei sănătăți< maglașiste și a ordonat visitarea lui prin medicul tribunalului. Dacă și acest medic va fi atât de milos ca și cei de mai înainte atunci, da, pertractarea să amână pe vre-o 5 luni, pardon! până va binevoi Măglaș a se declara de disponibil pentru pertractare. Ciudat lucru cât de energici sunt procurorii în unele cazuri și cât de amabili sunt în altele cazuri. Nu știm să-și mai fi permis cineva în Ungaria atâta bătaie de joc de judecătorie ca și Maglașul magnașilor... Dar trec mere trec pere... vom mai vorbi și cu înalții săi patroni însă să nu plângă cum plângeau mai înainte când îi pișcam, că asta nu va mai fi pișcătură ci turteală. O să ne rufim dar și cu canaliile protectoare, acolo unde să poate pertracta și în absența lui Măglaș.

— **Poetul St. O Iosif în Bucovina.** În urma însărcinării primite din partea ministrului instrucțiunii publice din România de a scrie un poem eroic al lui Ștefan cel Mare, poetul Ștefan O. Iosif a întreprins o călătorie în Bucovina, spre a cerceta locurile legate de viața lui Ștefan cel Mare. În această călătorie dl Iosif a vizitat mai întâiu Suceava, reședința Voievodului Ștefan cel Mare, unde a cercetat toate locurile însemnate, ca ruinele Cetății, bisericile etc. Din Suceava dl Iosif a vizitat Pătrăuț pe Suceava spre a vedea acolo biserica zidită de Ștefan cel Mare. Din Pătrăuț dl Iosif a trecut la Putna, unde va petrece ca oaspe al d-lui egumen timp de patru săptămâni.

— **Lupta lui Ștefan-cel-Mare cu Turcii la Valea Rahovei.** Din București se scrie, că mai mulți învățători din județul Vaslui au arătat ministrului instrucțiunii publice un teren unde zice dâșii că ar fi avut loc cu adevărat lupta lui Ștefan cel Mare cu Turcii, la Valea Rahovei. Învățătorii au descoperit pe acel loc un mare număr de osăminte pe lângă că posedă mulțime de dovezi, cari adevăresc zisele lor. Dl. prof. Iorga a plecat la fața locului spre a face cercetări, de-oare-ce chestiunea nu este lipsită de interes istoric.

— **Căsătoria regelui Alfonso.** Conform unei vești din Madrid în cercurile diplomatice de acolo se vorbește, că regele Alfonso va lua de soție pe ducesa engleză Victoria, care este fiica fratelui regelui Eduard, ducele Carmaught. Pertractările dintre curtea spaniolă și engleză au înce-

put deja, ear la cas de căsătorie ducesa va trece la confesiunea catolică. Vestea asta a cauzat mare bucurie în capitala Spaniei și mai ales în cercurile liberale, cari ar dori o legătură și apropiere dintre dinastia engleză și familia regală de Bourbon spaniolă.

— **Viața în Porth-Arthur.** Dispoziția generală în Port-Arthur pare a nu fi așa de rea, cum s'ar putea deduce din situațiunea critică, în care se află acest oraș. Un oficer rus, care de curând s'a rentors la Moscova, a adus cu sine un număr dintr'un ziar redactat de căți-va suboficeri din Port-Arthur. Din acest număr se poate vedea, că „ceilor închiși“ în Porth-Arthur nici că le pasă de primejdie. Titlul ziarului este „Baioneta.“ Primul articol din numărul începe astfel: „Regretăm, că azi Baioneta apare numai în 50 exemplare și așa pe seama prietinelor nostri japonezi nu rămâne nici un număr de prisos. 500.000 de baionete însă sunt acum pe drum pe trenul siberian, aceștia le pot căpăta scutit de porto (?!)“. (Muscaltul redactor a voit să spună grandoman, că 500.000 soldați vin în Mandșuria, dela cari Japonezi pot primi baionete adecă cașcavuri de baionete gratuit). După acest ziar, în Port-Arthur se dau și petreceri. Intr'o Sâmbătă a fost întrecere internațională în fugă. Sergental Gvozdev a simbolizat pe Jeanne d'Arc; feciorii de rind Lusin și Lebenko pe șahul Persiei și pe John Bull (englez), ear artileristul Vasilkov, „eroul“ de pe Retvizan a reprezentat pe Rusia. În fugă era să învingă Rusia dacă nu s'ar fi isbit de John Bull. (Și în emulația actuală dintre Rusia și Japonia, tot Rusia a câștigat până-acum premiul în fugă). La sfârșitul articolului prim, redacția invoacă sprijinul material al aderenților și tuturor prietinelor. „Tabac, chibrite, și ziare europene sunt primite cu mulțumită.“ Probabil că în curând li va trece voia de glumă și de ris fugarilor din Port-Arthur, la prima detunătură din toate părțile!....

— **O întrecere tragică.** După cum s'a anunțat, ziarul parizian *Matin* a organizat, pe ziua de Dumineca trecută, o întrecere militară, cu învoirea ministrului de război, întrecere care a avut însă un sfârșit tragic. Soldații cari alergau pe o arșiță teribilă au căzut morți la pământ, mulți au fost atinși de insolamție; numărul adevărat al victimelor nu se cunoaște încă.

La această alergare au luat parte 2000 de soldați din toate armele și diferite puncte ale Franței; printre ei se aflau peste 400 de subofitieri și peste 200 de ofitieri. Marșul s'a făcut în jurul Parisului și plecarea a avut loc în sunetele unui imn de ocazie intitulat „Marche du *Matin*“. Ziarul francez făcuse o reclamă întinsă în vederea acestei întreceri și o mulțime imensă s'a grămădit pe toată distanța de parcurs spre a asista la întrecerea aceasta botezată, La marche de l'armée. Ea a avut însă un sfârșit trist. A doua zi în Camera deputatului Rousset a protestat în contra participării soldaților la acel marș, a deplâns moartea a patru soldați și și-a exprimat regretul pentru organizarea întrecerii care n'a servit de cât pentru a face reclamă unui ziar. Ministrul de război André a declarat că regretă că și-a dat învoirea.

Din cei-ce au luat parte 35 se află în spitale, unul a murit, șase sunt grav bolnavi, despre alți 42 nu are știri. Ministrul declară că nuși va mai da nici odată învoirea la organizare de întreceri de asemenea natură.

Întâmplarea aceasta a produs o penibilă impresie asupra Parizienilor a căror însuflețire din prima zi s'a stins. Ei ved acum că armata care li-e scumpă mai pe sus de toate, a fost întrebuintată în chip rușinos pentru scopuri de reclamă privată. Ministrul de război e atacat foarte viu și el se jură: „Altă dată nu...“

E un mister cum de nu s'a ridicat mai dinainte un glas de protestare în contra organizării acestei întreceri.

— **Impăratul Menelik bolnav.** Pe basa informațiilor ziarelor din Paris vestim și noi, că împăratul abisinian *Menelik* zace greu bolnav și nu este speranță de reînălțare. Este teamă, că la cas, că va înceta din viață, în țeară va erupe revoluție. De odată cu aceasta știre se comunică din Constantinopole, că generalul abesinian *Mechehia Varije* și episcopul abisinian *Sakado* au sosit la Constantinopole fiind însărcinați să ofere sultanului cadoul lui Menelik.

— **Regele italian în Bononia (Bologna).** Regele italian a sosit săptămâna trecută în Bologna unde a fost primit din partea cardinalului *Svampa care l-a salutat în numele papei*. Acesta este primul iau, când pe teritor bisericesc la primirea regelui i-a parte și autoritățile bisericesti. Visita este cu atât mai interesantă, cu cât primarul și senatul orașului Bologna aparțin partidului republican și anticlerical. La prânzul festiv dat în onoarea regelui, acesta a șezut între cardinal și primar. Golinetii primarul orașului în toastul său a relevat importanța înaltei vizite a regelui, care cercetează orașul în aceeași zi, când bunicul său Victor Emanuel II-a intrat în *Bologna eliberată de sub puterea papală*.

Frumoasă curtuasie! Dar dela un republican ori anticlerical ignobil nici nu poți aștepta alta.

— **Krüger în Elveția.** Din Geneva se scrie, că săptămâna trecută Krüger, fostul președinte al statului liber Transvaal a sosit din Mentone la Geneva. Președintele a fost însoțit de fiica sa doamna Egloff, nepotul său, secretarul și medicul Dr. Heymans. Călătoria l-a obosit foarte mult pe moșneagul bărbat de stat, de alt-cum este pe deplin restaurant. Președintele Krüger voește să petreacă toată vara în Elveția, unde are foarte mulți prietini. Din Geneva societatea a plecat cu același tren la Clarens.

O conferință despre Carmen Sylva. O serbare solemnă a avut loc săptămâna trecută la legățiunea română din Constantinopole.

A fost un eveniment literar, o conferință asupra: „Carmen Sylvei, poetă și poezia populară română“, făcută de d. Bengescu, consul general al României, într'o ședință a societății literare fondată și presidată de d. Mandelstam, prim-interpret interimar al ambasadei rusești.

D. Lahovary, membru de onoare al societății, a ținut ca această conferință, dat fiind caracterul și subiectul ei, să se facă chiar la palatul legățiunei române, care cu această ocazie a înrunit în splendorile sale saloane tot ce societatea perotă are mai de elită.

Iată numele principalelor personaje cari au asistat la această conferință: E.E. L.L. d-nii Inoview, ambasador al Rusiei; Constans, ambasador al Franței; Principele Mirza Rizac Khan, ambasador al Persiei; contele de Dudzele, ministru al Belgiei; contele de Beek Vrillis, ministru al Suediei și Norvegiei; Gryparis, ministru al Greciei; d. Ratanovici, însărcinat de afaceri al Muntenegrului; d. Naciovici, agent princiar al Bulgariei; precum și următorii auditori aparținând celei mai bune lumi diplomatice și aristocratice din capitala Turciei d-nii general Kalnin, Conțescu, Onu, Karakannowsky, căpitan și d-na Schwank, locotenentii Kerdrow și Lebedew, conte de Lamens Castetelet, viconte de Bréda. Bianchi, Compans de Brichanteau, locotenent Bonaldi, Ohannés Khan, Bossius d'Humain, doctor și d-na Stekulis; d. și d-na Naum, d. și d-na Ledoulx; d. și d-na Naum, d. și d-na Tchoadjiti, d. Catargi etc., etc.

La sfârșitul acestei frumoase conferințe, care a atras autorilor sei velle felicitări ale asistentilor, s'a dansat. Ministrul și d-na Lahovary făceau onorurile cu o grație perfectă.

În salonul etajului de sus era întins un bufet din cele mai bogate

Această serată a fost o sărbătoare literară și mondenă din cele mai elegante.

D. Mandelstam, președintele societății literare, a mulțumit d-lui Lahovary de a fi dat ospitalitate societății. Ministrul României a mulțumit la rândul său președintelui societății de a fi oferit, fondarea acestei societăți ocazia d-lui Bengescu, să poată rosti remarcabila sa conferință.

— **O nouă operă a lui Tolstoi.** — „Veniți-vă în fire!“ este titlul unei broșuri pe care a scris-o Tolstoi în privința războiului ruso-japonez, și care va apare în curând.

Scrierea începe prin descrierea grozăviilor și a greșelilor făcute în război, apoi Tolstoi studiază condițiunile sociale cari sunt cauzele războaelor în general. În treacăt, Tostoi critică cu violență incapacitatea guvernului rus actual, care a trit țara într'un război fără rațiune și plin de nesuccese.

Noua operă a lui Tolstoi se termină prin expunerea a ceea ce crede el că e singurul remediu la condițiile vieții sociale contemporane, care aduc după sine în mod fatal războiul, dușmănia și certele între oameni.

— **Perchisiția domiciliară.** Azi între orele 9—11 di *Scepkowszky* Teofil însoțit de un detectiv ne-a făcut perchisiție, căutând manuscrisul unei scrisori publicate despre individul David Voniga.

— **Dela Ligă.** Intre propunerile votate de congresul Ligei culturale este și următoarea: Comitetul central să pună în curent secțiunile din provincie ale Ligei cu planurile de maghiarizare a școalelor românești în Ungaria.

— **Impărăteasa mamă chineză și fotograful japonez.** Prin Petersburg vine știrea din Peking vestea interesantă, că fotograful japonez *Iamamoto*, a fost invitat la palatul împărătesc din Peking ca să pozeze pe împărăteasa și pe împărat. Dacă această veste se adevărește, atunci asta înseamnă că curtea împărătească rupe cu conservativismul de până acum, de oare-ce până aci o lege specială interzicea posarea membrilor familiei împărătești. În China se așteaptă cu deosebit interes dacă aceste fotografii vor ajunge să le vadă și ceilalți muritori ai imperiului ceresc, de oare-ce afară de dignitarii curții și ai statului altul nime n'a avut fericirea în Peking să vadă fața fiului cerului.

— **A suta aniversare a nașterii lui George Sand.** Din Paris vine știrea, că în teatrul Odeon Luni la 1 lunie din incidentul aniversării a 100 dela nașterea lui George Sand, a avut loc o festivitate literară. Cu această ocaziune a fost reprezentată o piesă a autorului, aproape uitată: *Démon du foyer*. După reprezentație directorul teatrului a deschis în halele teatrului expoziția „George Sand“.

— **Fiul lui Bazaine.** Unicul fiu al generalului francez Bazain, care în războiul germano-francez dela 1871 a capitulat la Metz, se află de prezent în serviciu militar în armata spaniolă unde are șarja de oficer. Un raportor al ziarului din Bruxela Nouveau Precurseur zilele trecute s'a întâlnit cu Bazain fiul, care chiar venia din Mexico.

— **Nu înzadar să adresează fiecare bolnav, care să vede desnădăjduit și părăsit de medic, că fiindu-i morbul incurabil, să întoarcă azi către Müller Albert, căci crucea electro-magnetică R. B. Nr. 86967, inventată de dsa, e singură scăpare a celor ce sufer de reumă, astma, bătae de inimă, epilepsie, etc. De aceea nu putem din destul să o recomandăm fiecărui bolnav. Drept recunoștință pentru efectul său sigur, servească următoarea scrisoare de mulțumită: dlui Müller Albert, Budapesta, V., Vadasz-utca 42/K. Îți datorez cu o ferbinte mulțumită pentru invenție. Am pățimit de dureri cumplite atât în cap cât și în spate, precum și de respirație grea. Toate încercările de a mă vindeca au rămas zadarnice, până ce în cele din urmă am aflat despre crucea d-voastră, pe care procurându-mi-o, în scurt timp m'am reîn sănătoșat. Cu oată stima Haidukovits N., Eszék. 206**

— **Durere de stomac. Sgârnciuri de stomac, catar greu de stomac, la boala de stomac învechite și împotriva lipsei de apetit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este tea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.**

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

— **In contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept »Senega.«** Prețul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la »Maria Fecioară« a farmacistului Kossuth Pál, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15. 157

Mulțumită publică.

— **Suprasolvirile dela maiialul școlarilor,** ținut a doua zi de Rosali în pădurea Aradului:

Doamna Nic. Ștef	7 cor.	— fil.
DI Dr. Pipoș prof., ...	3	— „
„ Sava Raicu secr., ...	3	— „
„ DI Dr. I. Precupaș adv., ...	8	— „
„ Gavrilete ospăt., ...	4	— „
„ I. Niga architect, ...	2	— „
Doamna Mesaroș	—	40 „
DI Ilie Nichin	—	40 „
„ George Biriș	—	40 „
N. N.	1	— „
	29	20 „

Constantin Don,
epitrop parochial.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI,

I. D. inv. A. Ci. și I. I. paroch. Csintye. Am primit corespondența și căutând la expediție am constatat că ziarul merge regulat.

Anunț.

Sub titlul: »*Terția, trăsături critice de pe viața Românilor transilvăneni*« — și drept completare a scrierilor mele »*Reunirea*« și »*Almanachul sf. Nicolae*«, va apărea în Octomre a. c. un nou studiu de aceeași estensiune, circa 100 pagini 8° mare, condus de curate tendențe pentru regenerarea popoului nostru.

După experiențele făcute cu aceste cărți însă, care au fost căutate, iar prețul lor a rămas în mare parte prin buzunarele unor »librari« și mai ales »prieteni-colegi« conștiențioși (?), noua carte se va tipări într'un tiragiu restrins și se va trimite numai abonenților. Voi fi în chipul acesta pus în puțința a trimite cartea franco la adresa abonenților pentru prețul anticipat de 2 cor. dând colectanților deja dela 5 exempl. unul gratuit.

Rog deci On. Public român, se aboneze aceasta scriere prin asignarea prețului la adresa mea mai de jos. În urma unor svonuri împrăsciate cu rea credință, aflu de lipsă a constata aici, că cărțile mele nu sunt nici oprite, nici epuizate (mai am din fiecare vr'o 150 es.) — și astfel oricine le poate comanda direct la mine pe lângă prețul redus à 2 cor. În anumite cercuri se manifestă și oarecare timiditate față de procurarea acestor cărți; — observ deci, că în asemenea casuri, astfel nemotivate, cărțile se pot comanda pe o adresă fictivă post-restante.

Sibiu, 15 Maiu 1904.

Presb. N. Manegețiu.
260 1—5

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

100 bucăți de Propise de școală

cunoscută peste tot locul, costă una coroană, pe lângă trimiterea anticipativă a prețului plus porto poștal de 30 fileri expedițiunea se face franco sub legătură în blocuri tari pentru a fi scutite contra frângerii: Dela 100—750 bucăți francarea se face pentru 72 fileri. Cu rambursă spesele de expedițiune sunt cu mult mai mari.

Biuroul de administrațiune al lui
Ingusz I és Fia.

Arad

207

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a Fratilor Berta

(Berta-Testvérek).

Arad, Andrástér.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine (sparher) pentru bucdări de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiață.

Arme Jerlah și Piper, puște pentru vânători. Monopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra peronosporei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, penetiluri și briciuri.

Deposit exclusiv »AHOI«.

Comandele din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221 — 50

Intreprindere de mare însemnătate.

De sigur abia este acum om în Arad, care să nu se bucure de frumoasa întreprindere, cu care comerciantul Fischer Simon a câștigat sprijinul publicului celui mai distins. Depositul de ștofe bogat al lui Fischer este o instituțiune ce umple un mare gol în Arad. Și altă dată s'a ivit decî când și când între margini mai înguste atare nisuiță pentru a atrage atențiunea publicului elegant și în chestii de modă prea delicat, dar aceste nisuițe n'au fost capabile de un rezultat favorabil în privința asta pe nici un moment. Cât de mare progres înseamnă în privința asta prăvălia modernă de ștofe a lui Fischer Simon! Aici în adevăr se află ștofele cele mai fine și cele mai la modă, și că cât de mult corespunde asta realității dovedește faptul, că clienții lui Fischer cercă prăvălia în urma recomandățiunii. Este adevăr incontestabil, că prăvălia strălucită din edificiul otelului central face impresie nespūsă asupra publicului, de a cărui încredere Fischer Simon în adevăr a binemeritat în măsură inexprimabilă. 233

Avis.

Înprotocolându-se firma institutului nostru »Ciacovana« institut de credit și economii societate pe acți în Ciacova, avem onoare a aduce la cunoștință On. public, cumcă institutul nostru și-a început activitatea în Ciacova cu datul de 9 Mai 1904 st. n.

Direcțiunea.

246 1—3

Bibliografie.

A apărut și se află de vânzare în librăria Petru Simțion, Arad. Propise pentru scris la examene. Tipar elegant și frumos litografat. Prețul 100 buc. Cor. 1'60. Porto — 30 fil.

Bani

226

ca **împrumut** pe **amortisație** cu

4%

oferim prin Institutetele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate până la $\frac{3}{4}$ a valorii la I. și II. loc dela 15—65 ani.

Credite personale!

Preoților, ofițerilor, oficianților de stat și privați, comercianților, industrișilor se acordă împrumuturi cu și fără giranți dela 1—15 ani culant și discret.

Convertiri de bancă la debitorii private.

MELLER LAJOS ÉS TÁRSAI

Comisie de bancă.

BUDAPEST, David-utca 15. (Firma improtecolată.)

Intreprindere de pompe funebre

în A R A D.

Piața Anbrássy-tér 20 sz.

Nr. Telefonului de zi și noapte 515.

Serviciu de noapte.

Arangiază înmormântări dela 15 fl. în sus până la cea mai pompoasă.

In deposit are în mare cantitate coroane de flori artificiale și dantele, sicrie de metal și lemn, coferișe diferite, perini și tot felul de obiecte trebuincioase la înmormântări. Împrumută ori-ce fel de obiecte de gală pentru înmormântări, parastase, care funebre, și pentru flori, furgoane.

Sarcofaguri

257

de metal: nickel, alpacca, tulia, aramă roșie, aluminiu etc., metale nobile se pregătesc în

Fabrica lui

Beschorner M. A.

Primește transporturi și exhumarea de cadavre în orice parte a țării pe lângă taxă minimă.

Intreprindere de pompe funebre

ARAD,

Piața Andrássy-tér 20 szám.

Primul institut de artă sud-ungar pentru
zidirea de altare, de sculptură și de aurit.

Temesvár-Józsefváros, vis-à-vis de claustru.

Atrag atențiunea prea onoratei preoțimi și a d-lor curatori supremi bisericești, că în atelierul meu pregătesc iconostase noi, altare, scaune episcopice și alte aranjamente complete bisericești. Pe iconostas pictez nouă icoană de artă, afară de aceea auresc și vâpesc din nou iconostase vechi. Primesc și vâpsitul de biserică. Trimit schițe de plan gratuit. La dorință călătoresc la fața locului pe speșele mele. Recomand icoanile mele de relief, peatră masivă cu vâpseală polichronică—statue sante dela 60—180 cm, mărime. *Madonna de Lourdes*. *Inima Mariei de 9 ani* bogat, aurite cu vâpseală polichronică.

De prezent se pregătește pe seama bisericești din Kesa-Mare: *Inima sfântă a lui Iisus și Madona de Lourdes* în înălțime de 160 cm.

De serviciu prompt și echitabil îngrijește:

140 5—52

NAGY NEP. JÁNOS

Temesvár-Jozsefváros, Bonnaz-utca 6 sz. (casa proprie).

NOUTĂȚI DE PRIMĂVARĂ

au sosit în asortiment mare la

Moskovitz Izidor

magazin de haine bărbătești și de copii.

A R A D.

Andrassy-tér 8. sz. vis-a-vis de biserică minorităților.

Îmbrăcăminte întreagă după cel mai nou croi, dela 14 cor. în sus

Pardesiu pentru bărbați, precum și doubl englez după cea mai nouă modă dela 20

Schotlând Bur guler după cea mai nouă modă 16 cor.

Îmbrăcăminte de băieți din materii sure ori cu desemnuri, pantaloni scurți ori lungi, dela 10 cor. în sus

Asortiment bogat în costume matroz și engleze pentru băieți, dela 6 " " "

Havelock din loden de Zsolna, dela 14 " " "

Recomand magazinul meu în atenția prea onorabilului public.

249

Cu distincție stimă:

Moskovitz Izidor.

magazin de haine bărbătești și de copii.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în urma unei înțelegeri amicale m'am despărțit de companionul meu și am luat cunoscuta prăvălie de modă care este de 112 ani pe piața Aradului și sub firma

213

Urmasul lui Probst Károly & Comp.

o conduce mai departe

LÁZÁR EMIL

Schimbarea aceasta a firmei înseamnă începutul unui nou și modern spirit, care va străbate conducerea și întreaga activitatea firmei mele. Vechiu numai ceva rămâne: silință neobosită pentru satisfacerea credincioasă a on. public. Firma mea în trei secole a servit cu cinste și îngrijire interesele on. public și silințele mele asemenea tot spre aceasta țintesc. Cea mai principală datorie ce mi-o impun este că marfa mea să țină pas cu timpul și cu cerințele modei schimbătoare. Pe de o parte ca să-mi fie aceasta posibilă, pe de altă parte să-mi pot câștiga teritorul necesar pentru prefacerea prăvăliei

articolele ingrămadite le vînd pe prețuri foarte reduse.

După ce desființez cu totul magazinul de covoare

și nu mă mai ocup cu vinderea covoarelor aflătoare în magazin, le desfac pe prețuri extraordinar de ieftine.

Desfac apoi secția de confecțiuni

asa ca cele aflătoare în magazin mantale, gulere și alte îmbrăcăminte de dame vin în vânzare cu prețuri mult mai mici oferindu-se astfel cu bun prilej pentru a se prevedé fiecare.

POSTAVURI ȘI MATASURI ÎN PARTE DEMODATE

pentru a căror soliditate și durabilitate garantează calitatea lor, se vînd pe prețul de fabrică.

Din ambele articole asortiment bogat.

Pe prețuri nespuse de reduse se mai vînd

albituri confecționate, serviciu de masă, perdele de lână brodate, linteol de masă și pat, creton, batist, zephir, delen, plaiduri, etc.

Când atrag atenția on. public asupra firmei mele, rog să binevoiți a mă distinge și pe m'î departe cu bunăvoință provocându-mă la trecutul de 112 ani, în care restimp firma mea a profesat totdeauna principii solide și oneste, de care s'a și ținut.

Cu deosebită stimă:

Urmasul lui **PROBST KÁROLY & COMP.**

LÁZÁR EMIL